

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA BRONZULUI TIMPURIU DIN NORD-VESTUL TRANSILVANIEI. DESCOPERIRILE MAKÓ DE LA CIUMEȘTI, BEREA ȘI FOIENI

Prima și până în prezent singura prelucrare monografică a descoperirilor epocii bronzului din nord-vestul Transilvaniei a fost realizată de T. Bader¹. Manifestările ce aparțin Bronzului timpuriu au fost incluse în două aspecte: cultura Nir și faza I a culturii Otomani. Culturii Nir i-au fost atribuite opt-zece așezări din împrejurimile localității Berea, fiind menționate explicit doar cele din punctele VII, Togul Sf. Gheorghe, Cetatea iepurelui și Togul evreului, așezările de la Ciumești, Sanislău și Pișcolt, mormintele izolate de la Sanislău și Foieni, cimitirul de la Berea-Miriștea lui Csányi. Împărțind-o în două faze — Berea și Sanislău, autorul considera cultura Nir ca făcând parte, potrivit unui concept la modă atunci, dintr-un mare complex cultural, ce cuprindea și Vučedol, și o sincroniza cu cultura mormintelor în groapă, Vučedol (faza II—III), Makó, Somogyvár, cultura tumulară est-slovacă, grupul Veselé-Chlovice, începuturile culturilor Nitra și Nagyrév.

Doar la un an după apariția acestei monografii, I. Némethi publica mormintele de incinerare în urnă de la Pișcolt-Nisipărie², pe care le atribuia, alături de mai demult publicatul mormânt de incinerare de la Valea lui Mihai³, grupului Makó, considerându-le ca fiind primele manifestări ale epocii bronzului din nord-vestul Transilvaniei.

T. Bader a rediscutat problematica Bronzului timpuriu într-o comunicare la Simpozionul din 1981 de la Xanthi — Grecia⁴. Aici el a adăugat celor două faze ale culturii Nir o pre-fază, pe care a numit-o Pișcolt, căreia îi erau atribuite mormintele de la Pișcolt, cu forme de vase apreciate ca fiind de caracter Nir și Makó, precum și mormintele de la Valea lui Mihai și Foieni-Grajdurile CAP. Această pre-fază a fost paralelizată cu culturile Makó și Coțofeni III/a—b.

P. Roman și I. Némethi s-au ocupat, exhaustiv sau tangențial, în mai multe studii, redactate separat sau în colaborare, de aspectele culturale ale Bronzului timpuriu din nord-vestul Transilvaniei⁵. În cel mai recent

¹ T. Bader, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei. Cultura pretracică și tracică* (în continuare *Epbronze*), București, 1978.

² I. Némethi, în *SCIVA* 30, 1979, p. 527 și urm.

³ M. Roska, în *AISC* 1, 1928—1932 (1932), p. 78, fig. 8—10

⁴ T. Bader, în *Symposia Thracologica*, 1982, p. 17 și urm.

⁵ P. Roman, în *ActaArchCarp* 15, 1975, p. 145 și urm.; idem, în *Acta Harghensis*, 1980, p. 13 și urm.; idem, în *MittArchInst*, Beih. 2, 1981, p. 157 și urm.; idem, în *Carpica* 14, 1982, p. 39 și urm.; idem, în *SCIVA* 35, 1984, p. 266 și urm.; P. Roman, I. Némethi, în *SCIVA* 37, 1986, p. 198 și urm.; idem, în *Præhistorica*, 15, 1989, p. 243 și urm.; idem, în *Symposia Thracologica* 8, 1990, p. 34 și urm.; idem, în *Thraco-Dacica* 11, 1990, p. 39 și urm.; idem, în *StCom Satu Mare* 11—12, 1994—1995, p. 25 și urm.

dintre acestea, cei doi cercetători au ajuns la concluzia că în Bronzul timpuriu, ce se extinde de la sfârșitul culturilor de tranziție (Baden târziu și Coțofeni dezvoltat) până la începutul culturilor „clasice“ ale epocii bronzului (Otomani și Wietenberg), în zona de margine a Câmpiei Nirului, în Câmpia Careiului și în valea Eriului au evoluat, în ordine cronologică, cultura Makó, cultura Nyírség (Nir) și grupul Sanislău. Tot ei au conchis că evoluția Bronzului timpuriu din această parte a țării este o problemă prea complexă, care nu poate fi soluționată încă pe baza informațiilor actuale, fiind necesare investigații noi, care ar putea duce și la reevaluarea cercetărilor mai vechi.

Fără îndoială, este necesară și cunoașterea conținutului cercetărilor și descoperirilor mai vechi. Din acest motiv, prezint în continuare câteva descoperiri ce provin din câte două puncte de hotar din raza localităților Ciumești și Berea, precum și dintr-un punct de hotar din raza localității Foieni. Unele dintre ele, și anume cele de la Ciumești-Bostănărie (Tökös) și Foieni Pășune (Legelő), au fost de mai multe ori amintite în contextul discuțiilor cu privire la evoluția culturală din Bronzul timpuriu în nord-vestul Transilvaniei. Ele certificau, alături de altele, prezența Makó în nord-vestul Transilvaniei. Materialele din celelalte trei puncte le atribui tot culturii Makó, cu mențiunea că doza de nesiguranță cu privire la încadrarea lor culturală este totuși destul de mare. Toate sunt descoperiri de suprafață și au fost adunate de preotul Kovács Gyula, probabil între anii 1950 și 1960. Împreună cu numeroase alte vestigii, ce se extind din neolitic până în secolul X e.n., aceste descoperiri au fost achiziționate de Muzeul din Baia Mare în 1961, respectiv de Muzeul din Satul Mare în anul 1977.

Ciumești-Bostănărie (Tökös), grind de nisip în apropierea văii Ciumești, lângă drumul Ciumești — Sanislău. În Muz. Baia Mare. 1. Fragmente dintr-un castron cu piciorul gol în interior, de culoare roșiatic-gălbui, neagră în spărtură, pasta fină cu cioburi pisate, arderea foarte bună. Ornamentat pe suprafața interioară cu două linii paralele imediat sub margine și o linie la nivelul superior al piciorului, formate din împunsături succesive, ce închid între ele linii unghiulare, triunghiuri și romburi hașurate, realizate tot în tehnica împunsăturilor succesive. I. — 9,2 (?) cm, diam. gurii — 16,5 (?) cm, diam. piciorului — 6,7 cm. Nr. inv. 12358. Fig. 1/1. 2. Fragmente dintr-un castron de culoare roșiatică, pasta fină cu cioburi pisate, arderea bună, cu marginea răstrăntă în exterior și un prag bine accentuat imediat sub ea, pereții oblici. I. — 9,5 cm, diam. gurii — 26,2 cm, diam. fundului — 10 cm. Nr. inv. 12362. Fig. 1/2. 3. Fragmente dintr-un castron de culoare roșietic-gălbui, neagră în spărtură, cu urme de ardere secundară, pasta fină cu cioburi pisate, arderea bună, cu marginea rotunjită și un prag ușor accentuat sub ea, pereții puțin curbați. Diam. gurii — 22,2(?) cm. Nr. inv. 12360. Fig. 1/3, 4. . Fragment dintr-o amforă de mari dimensiuni cu toarta din bandă lată, de culoare cenușie, cu urme de a.s., pasta semifină cu cioburi pisate, arderea bună. Nr. inv. 12361. Fig. 1/4.

În același punct de hotar a fost descoperit un cimitir de incinerare în urne din Bronz timpuriu, atribuit inițial fazei I a culturii Otomani⁶, mai nou grupului Sanislău⁷.

Ciumești — Via veche (Ö-Szölő), la nord de Biserica reformată. În Muz. Satu Mare. 1. Fragment dintr-un castron de culoare roșiatic-gălbui în exterior, cenușie în interior, pasta relativ fină cu cioburi pisate, arderea foarte bună, cu marginea răsfrântă în exterior și un prag bine accentuat imediat sub ea. *Fig. 2/1*. 2. Fragment dintr-o oală cu pereții subțiri, de culoare roșiatică, pasta cu pietricele mărunte, arderea mediocră, cu marginea rotunjită și foarte ușor evazată și un brâu alveolar imediat sub ea. *Fig. 2/2*. 3. Fragment dintr-o oală de culoare gălbui-roșiatică, pasta cu cioburi pisate, arderea bună, cu marginea rotunjită și ușor răsfrântă în exterior, peretele aproape drept. *Fig. 2,3*. 4. Fragment dintr-o ceașcă de culoare cenușiu-gălbui în exterior, cenușiu-negricioasă în interior, pasta cu cioburi pisate, arderea bună, cu un prag la întretărirea gâtului cu corpul. *Fig. 2/4*. 5. Fragment dintr-o oală de culoare cenușie, pasta cu pietricele, arderea bună, cu o proeminență alungită conică. *Fig. 2/5*. Toate fragmentele au același număr de inventar — 31246.

Din același punct de hotar se cunosc câteva fragmente ceramice, ce poartă specificul ornament Nyírség

Berea — Platoul spânzurătoarei (Akasztófalapos), la nord-vest de localitate, în apropiere de Viile Berei. În Muz. Baia Mare. 1. Fragment dintr-un castron de culoare cafenie, cu urme de ardere secundară neagră în spărtură, pasta cu pietricele, arderea foarte bună, cu marginea ușor răsfrântă în exterior și un prag accentuat imediat sub ea. Nr. inv. 9929. *Fig. 2/6*. 2. Fragment dintr-o oală de culoare gălbui-roșiatică în exterior, neagră în interior, pasta semifină cu cioburi pisate, arderea foarte bună, cu marginea foarte ușor răsfrântă în exterior, sub ea o proeminență conică aplatizată, pereții drepți. Nr. inv. 9974. *Fig. 2/7*. 3. Fragment din mai multe vase de culoare roșiatică, cafenie sau cenușie, pasta semifină cu cioburi pisate, arderea foarte bună, ornamente cu scrijelituri mai mult sau mai puțin adânci. Nr. inv. 9935, 9939, 9941, 9945, 9946, 9957, 9963, 9967, 9968. *Fig. 2/8—16*.

Din acest punct nu sunt cunoscute alte materiale din Bronzul timpuriu.

Berea — Măcriș (Soskás), la nord de localitate, în dreapta văii Berea. În Muz. Baia Mare. 1. Fragment dintr-o oală de culoare maronie, pasta semifină cu nisip și pietricele, arderea bună, cu marginea neprofilată, gâtul scurt și drept, umerii puțin rotunjiți, pe care sunt plasate mici proeminențe conice, corpul, probabil, puternic bombat. Nr. inv. 9489. *Fig. 3/1*. 2. Fragment dintr-o oală de culoare roșiatică, pasta semifină cu cioburi pisate, arderea bună, cu marginea neprofilată, sub ea un brâu alveolar grosolan executat, pereții aproape drepți. Nr. inv. 9487. *Fig. 3/2*.

⁶ I. Ordentlich, C. Kacsó, în *SCIV* 21, 1970, p. 41 și urm.; T. Bader, *Epbronze*, p. 39. La p. 23 și urm. a aceleiași monografii, autorul nu exclude posibilitatea ca cimitirul să fi aparținut unei faze târzii a culturii Nir sau, eventual, unei faze de trecere spre cultura Otomani.

⁷ P. Roman, I. Némethi, în *StCom Satu Mare* 11—12, 1994—1995, p. 29.

3. Fragment dintr-o oală de culoare roșiatică în exterior, cenușiu-negricioasă în interior, pasta semifină cu cioburi pisate, arderea bună, ornamentat cu un brâu crestat și striuri adânci oblice. Nr. inv. 9504. Fig. 3/3. 4. Fragment de oale de culoare cenușie sau roșiatică, pasta semifină cu pietricele sau cioburi pisate, arderea bună, ornamentate cu striuri sau scrijelituri în formă de scoarță de copac. Nr. inv. 9496, 9497, 9499. Neilustrate. 5. Fragment dintr-o oală de culoare cenușie, pasta fină cu cioburi pisate, arderea foarte bună, ornamentat cu un motiv incizat, format din unghiuri intercalate, inițial umplute cu o substanță albă, care s-a păstrat parțial. Nr. inv. 9573. Fig. 3/4.

Din acest punct nu sunt cunoscute alte descoperiri din Bronzul timpuriu.

Foieni — Pășune (Legelő), dună de nisip pe partea stângă a drumului Foieni — Viișoara. În Muz. Baia Mare. Potrivit însemnărilor lui Kovács Gyula, scrise cu creionul pe un bilețel care s-a păstrat alături de artefactele ce vor fi descrise, în apropiere de fântâna din pășune, într-o groapă cu diametrul de 80 cm, la adâncimea de 30 cm, s-a găsit o urnă fragmentară, ce conținea oase calcinate de culoare albastruie, pe fundul gropii fiind prezente un corn și o tibie de căprioară, un canin de mistreț, spart în două, mai multe fragmente ceramice, printre care și unul cu ornamentul umplut cu o substanță albă. Dintre acestea se păstrează, în afară de câteva oase calcinate și cornul de căprioară, puternic deteriorat, următoarele fragmente ceramice: 1. Fragment dintr-un castron, foarte probabil de tipul cu picior, de culoare cenușie în exterior, neagră în interior, pasta fină cu pietricele foarte mărunte, arderea foarte bună, marginea tăiată drept și pereții foarte puțin curbați, cu un ornament realizat în tehnica împunsăturilor succesive, format din patru linii circulare în partea superioară, de care atârnă triunghiuri și romburi, care alternează cu spații nedecorate, în forma suprafeței tablei de șah. Se păstrează parțial substanța albă cu care a fost umplut ornamentul. Nr. inv. 12997. Fig. 3/5. 2. Fragment dintr-o ceașcă de culoare gălbui-roșiatică, pasta fină cu nisip, arderea bună, cu marginea ușor răsfrântă în exterior și un umăr bine profilat. Nr. inv. 13000. Fig. 3/6. 3. Fragment dintr-o oală de culoare cenușie, pasta semifină cu pietricele foarte mărunte, arderea bună, cu un brâu alveolar plasat la întretărirea gâtului cu corpul vasului. Nr. inv. 12999. Fig. 3/7. 4. Fragment dintr-o oală de culoare cafeniu deschis în exterior, cenușie în interior, pasta semifină cu pietricele, arderea bună, cu suprafața exterioară zgrunțuroasă. Nr. inv. 12998. Fig. 3/8.

Din acest punct nu se cunosc alte materiale, nici din Bronzul timpuriu, dar nici din alte epoci.

Dintre piesele descrise, cele mai reprezentative pentru cultura Makó sunt castroanele cu picior, ornamentate în interior. Întregi sau fragmentare, ele sunt prezente în toate stațiunile acestei culturi⁸. Lor li s-a datorat încadrarea inițială a descoperirilor Makó împreună cu cele de tip Vučedol într-un cerc cultural comun, numit Zók. În prezent apariția lor în aria Makó se consideră ca fiind în legătură probabilă cu faza B-1

⁸ N. Kalicz. *Die Frühbronzezeit in Nordost-Ungarn* (în continuare *Frühbronzezeit*), Budapest, 1968, p. 82.

a culturii Vučedol⁹. Este sigur că forma de vas în discuție se regăsește, în maniere de execuție variate, în repertoriul ceramic al mai multor culturi din spațiul carpato-dunărean, începând chiar cu perioada eneolitică¹⁰, iar în Bronzul timpuriu este de asemenea caracteristică unor comunități mai mult sau mai puțin înrudite, răspândite pe un vast teritoriu¹¹. Câteva castroane găsite izolat pe teritoriul Nyírség au fost atribuite inițial acestui aspect¹², ulterior s-a considerat însă, având în vedere forma, dar mai ales motivele lor decorative, că ele reprezintă de fapt moșteniri ale culturii Makó¹³. Este evident că exemplarele de la Ciumești și Foieni, cu un ornament de altfel extrem de caracteristic, aparțin tot acestor culturi.

Celelalte castroane din descoperirile aici prezentate aparțin mai multor variante ale aceluiași tip. Ele au de asemenea analogii în stațiunile Makó, cum au de altfel și restul formelor de vas identificate¹⁴. Printre materialele ce provin din cele două puncte de la Berea se află în număr mare fragmente ornamentate cu scrijelituri mai mult sau mai puțin adânci și cu striuri, care sunt însoțite uneori de motive în relief. Acest decor se întâlnește frecvent atât pe ceramica Makó, cât și pe cea de factură Nyírség, de obicei pe vasele cu o pastă mai puțin fină, totuși foarte bine sau bine arse, în execuții identice ori foarte asemănătoare. În ambele stațiuni, ele apar pe fragmente care au aparținut unor oale ale căror trăsături nu mai pot fi definite cu certitudine, deci nici inseriate într-unul sau altul din repertoriile ceramice ale aspectelor culturale menționate. Atribuirea respectivelor fragmente culturii Makó s-a făcut avându-se în vedere foarte probabilă lor asociere cu materiale ce își găsesc corespondențele lor mai numeroase și mai apropiate în cadrul acestei culturi. Încadrarea culturală este făcută însă cu rezerve, impuse de caracterul fortuit al descoperirilor. Problematică rămâne și încadrarea

⁹ Idem, *Die Makó-Kultur* (în continuare *Makó*), în N. Tasić (editor), *Kulturen der Frühbronzezeit des Karpatenbeckens und Nordbalkans*, Beograd, 1984, p. 96.

¹⁰ C. Schuster, în *Thraco-Dacica* 16, 1995, p. 45 și urm. (cu literatura mai veche).

¹¹ A. Točík, J. Palik, în *SlovArch* 8, 1960, p. 110, pl. 1, 7, pl. 3, 1—8, 10; J. Vladár, în *SlovArch* 14, 1966, p. 285 și urm., fig. 7, 3, fig. 11, 5 etc.; N. Kalicz, *Frühbronzezeit*, p. 82, pl. 3, 4—5, 9—11, pl. 5, 1, 3, 9 etc.; I. Bona, *EvkSzékszárd* 1971—1972, p. 6, fig. 2, 3; I. Ecsedy, în *EvkPécs* 22, 1977 (1978), p. 115, pl. 1, 5—6; idem, în *EvkPécs* 23, 1978 (1979), p. 102, pl. 2, 12—13, pl. 6, 9 etc.; N. Kalicz, în *SlovArch* 29, 1981, p. 72, fig. 2, 1—6; A. Medunova-Benešova, în *SlovArch*, 29, 1981, p. 98, fig. 2, 1; L. Šebela, în *SlovArch* 29, 1981, p. 184, fig. 2, 4; F. Horváth, în *EvkSzeged*, 1980—1981, p. 15, pl. 6, 3—4; A. Točík, *Malé Kosičky. Osada zo staršej doby bronzovej*, Nitra, 1981, p. 256, pl. 9, 2, 4—5, 7; G. Bándi, în *Atti X Simp. Int. Neol. Età Bronzo in Europa*, Verona, 1982, p. 165 și urm., fig. 2, 1—8, 11, fig. 3, 2; N. Kalicz, *Makó*, p. 96, pl. 20; G. Bándi, *Somogyvár-Gruppe*, în: N. Tasić (editor), *Kulturen der Frühbronzezeit des Karpatenbeckens und Nordbalkans*, Beograd, 1984, p. 127, pl. 30, 4; P. Roman, în *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p. 121, fig. 1, 1—7; J. G. Szénászkzy, în *ArchErt* 114—115, 1987—1988, p. 146, fig. 11, 1; R. Kalicz-Schreiber, în *Budapest Régiségei* 18, 1991, p. 10, pl. 1, 4—7, pl. 3, 8—9 etc.; C. Schuster, *op. cit.*, passim; F. Gogăltan, în *Thraco-Dacica* 16, 1995, p. 56, fig. 1, 6—7.

¹² N. Kalicz, *Frühbronzezeit*, p. 75, pl. 12, 1—2, 7, pl. 17, 4—5, pl. 23, 17—19, pl. 26, 1—2.

¹³ Idem, *SlovArch*, 29, 1981, p. 70.

¹⁴ Idem, *Frühbronzezeit*, pl. 126; idem, în *SlovArch*, 29, 1981, fig. 3—4; idem, *Makó*, pl. 21—23.

stațiunii de la Ciumești — Via veche (Ö-Szölő), datorită pe de o parte lipsei unui material Makó mai consistent și mai relevant, pe de altă parte faptului că de aici au fost recoltate, cum aminteam, și fragmente cu decor specific Nyírség.

Cu toate rezervele ce se pot manifesta în legătură cu atribuirea uneia sau alteia dintre descoperirile aici descrise, prezența Makó în nord-vestul Transilvaniei, mai exact în estul Câmpiei Nirului și în zona sa de interferență cu Câmpia Eriului este totuși destul de bine documentată, dacă avem în vedere măcar descoperirile de la Valea lui Mihai, Pișcolt — Nisipărie, Ciumești — Bostănărie (Tökös) și Foieni — Pășune (Legelő).

Descoperirile de tip Makó au fost inițial reunite împreună cu cele de factură Nyírség și Vučedol într-o singură cultură — numita Zók¹⁵, apoi s-a ajuns la concluzia că aspectele Makó și Nyírség sunt două culturi de sine-stătătoare, prima precedând-o pe cea de a doua¹⁶. Pe lângă alte argumente, pentru o astfel de concluzie a pledat mai ales situația de stratigrafie orizontală constatată la Tiszalúc, unde s-au găsit, la o distanță de 1,5 km una de alta, o stațiune Makó (Tiszalúc — Sarkadpuszta) și o alta Nyírség (Tiszalúc — Dankadomb). Chiar înainte de a fi publicate aceste considerații, mormintele Makó de la Pișcolt — Nisipărie nu fost datate anterior descoperirilor Nyírség din zonă¹⁷, iar de atunci această anterioritate nu a mai fost pusă sub semnul întrebării de cercetarea din România¹⁸.

Problema a fost recent reanalizată de către I. Bóna, pornind de la descoperirile Bronzului timpuriu din regiunea învecinată vestică¹⁹. După părerea sa, în Szabolcs-Szatmár-Bereg, cultura Nyírség reprezintă cea mai timpurie manifestare a epocii bronzului, iar cele câteva descoperiri de castroane cu picior, ornamentate în interior (Nyíregyháza-Morgó, Tiszabercel, Tiszavasvári) semnifică doar contactul dintre populațiile Makó și Nyírség timpurie, contemporaneitatea celor două aspecte. Pentru sincronismul post-Vučedol al culturilor Nyírség-Zatin, Makó-Kosihiy-Caka și Somogyvár-Vincovci s-a pronunțat și J. Machnik, care a admis totuși un început ușor întârziat al culturii Nyírség-Zatin față de celelalte două aspecte²⁰.

Vestigiile Makó și Nyírség se regăsesc și în nord-vestul Transilvaniei, uneori ele fiind răspândite pe un perimetru extrem de redus, cum este cazul celor de la Berea, Ciumești și Foieni. Cele mai multe dintre des-

¹⁵ Idem, *Frühbronzezeit*, p. 62 și urm.; în aceeași accepțiune, pe baza considerațiilor și concluziilor lui N. Kalicz, am tratat și eu (SCIV 23, 1972, p. 31 și urm.) câteva dintre descoperirile Bronzului timpuriu din nord-vestul României.

¹⁶ N. Kalicz, în *SlovArch* 29, 1981, p. 68 și urm.; idem, în *Atti X Simp. Int. Neol. Età Bronzo in Europa*, Verona, 1982, p. 128 și urm.

¹⁷ Supra nota 2.

¹⁸ Supra nota 5.

¹⁹ I. Bóna, *A honfoglalás előtti kulturák és népek*, în *Szabolcs — Szatmár — Bereg megye monográfiája I*, Nyíregyháza, 1993, p. 74 și urm.

²⁰ J. Machnik, *Kultury z przelomu eneolitu i epoki brazu w strefie Karpackiej*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź, 1987, p. 51 și urm., fig. 30 (tabel cronologic); idem, în *Starinar* 40—41, 1989—1990, p. 95 și urm., pl. 3 (tabel cronologic).

coperirile Makó sigure de aici sunt de caracter funerar (Valea lui Mihai, Pișcolt, Foieni). Acestea sunt dovezi ale prezenței efective a populației Makó în zonă. Descoperirile menționate nu permit însă aprecieri cu privire la durata și factura acestei prezențe și nu pot lămurii nici raportul lor cronologic față de descoperirile Nyírség, implicit problema evoluției culturale la începuturile Bronzului timpuriu. Evident, există două posibilități: fie culturile Makó și Nyírség au fost contemporane, în acest caz Makó a avut doar o existență efemeră în nord-vestul Transilvaniei, fie prima a precedat-o pe cea de a doua. Argumente au fost invocate pentru ambele posibilități. Rămâne ca cercetările viitoare să aducă lămuririle încă necesare și în această problemă.

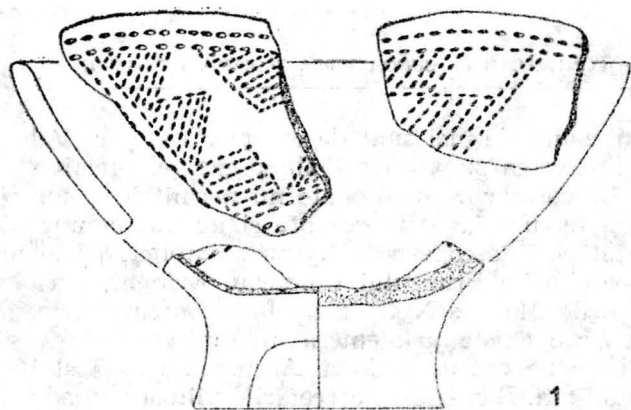
CAROL KACSÓ

BEITRÄGE ZUR KENNTNIS DER FRÜHBRONZEZEIT IM NORDWESTEN
TRANSSILVANIENS. DIE MAKÓ — FUNDE VON CIUMEȘTI, BEREÄ UND
FOIENI

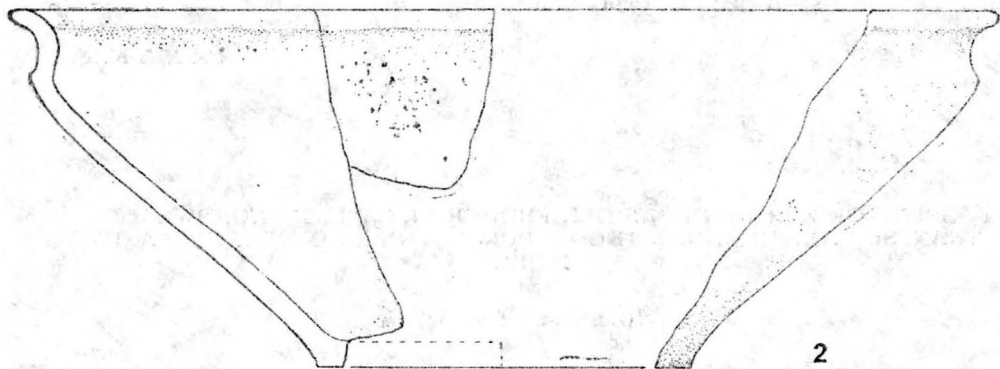
(Zusammenfassung)

Es werden einige Funde vorgelegt, die zufälligerweise in den Umgebungen der benachbarten Ortschaften Ciumești, Berea und Foieni entdeckt wurden. Die Siedlungsfunde von Ciumești — Bostănărie (Tökös) und der Urnegrabfund von Foieni — Pășune (Legelő) gehören der Makó-Kultur an, jene von Ciumești — Via veche (O-Szóló), Berea — Platoul spânzurătoarei (Akasztófalapos) und Berea — Măcriș (Soskás) wahrscheinlich derselben Kultur.

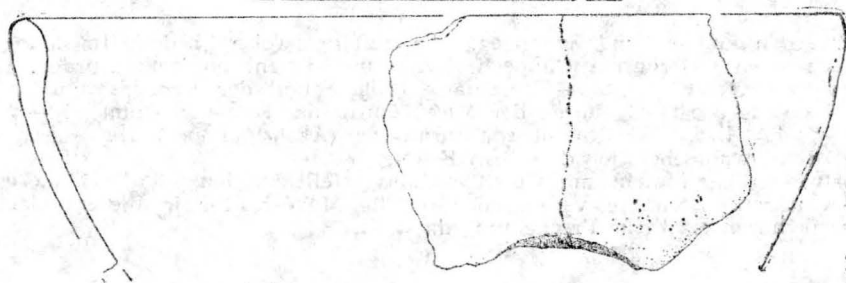
Einstweilen kann nicht mit Gewißheit festgestellt werden, ob die Makó- und Nyírség-Kulturen gleichartig waren, oder ob die Makó-Kultur in diesem Gebiet die ältere frühbronzezeitliche Erscheinung darstellt.

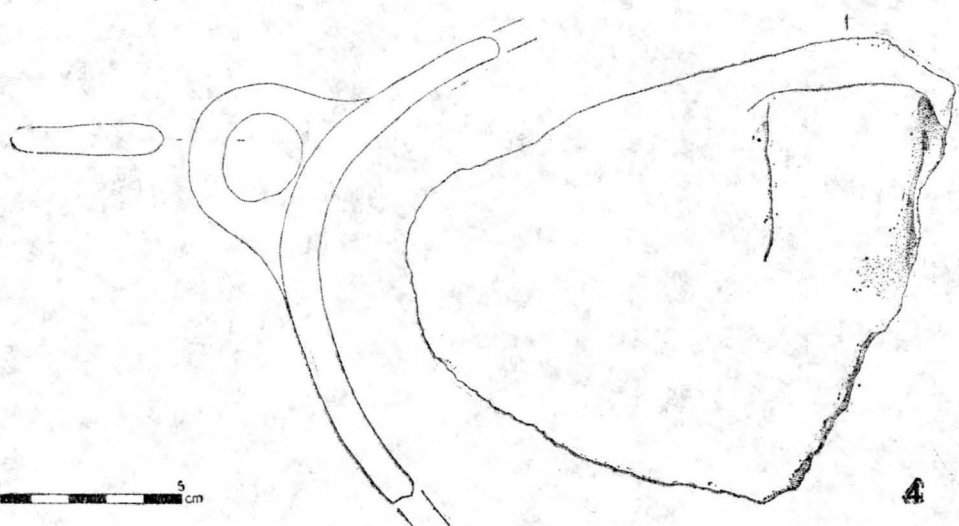
1

2

3

4

Fig. 1. 1—4. Ciumești-Bostănărie (Tökös)
Abb. 1. 1—4. Ciumești-Bostănărie (Tökös)

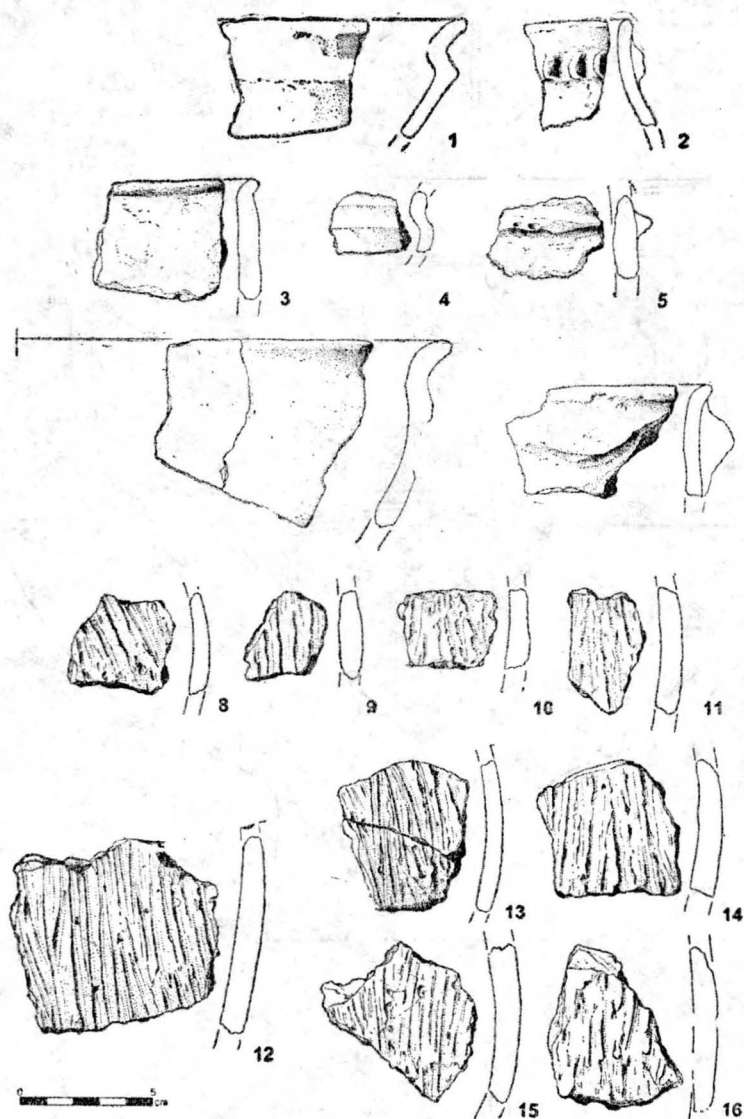

Fig. 2. 1—5. Ciumești Via veche (Ō-Szölő). 6—16. Berea Platoul spânzurătoarei (Akasztófalapos)

Abb.2., 1—5. Ciumești-Via veche (Ō-Szölő). 6—16. Berea-Platoul spânzurătoarei (Akasztófalapos)

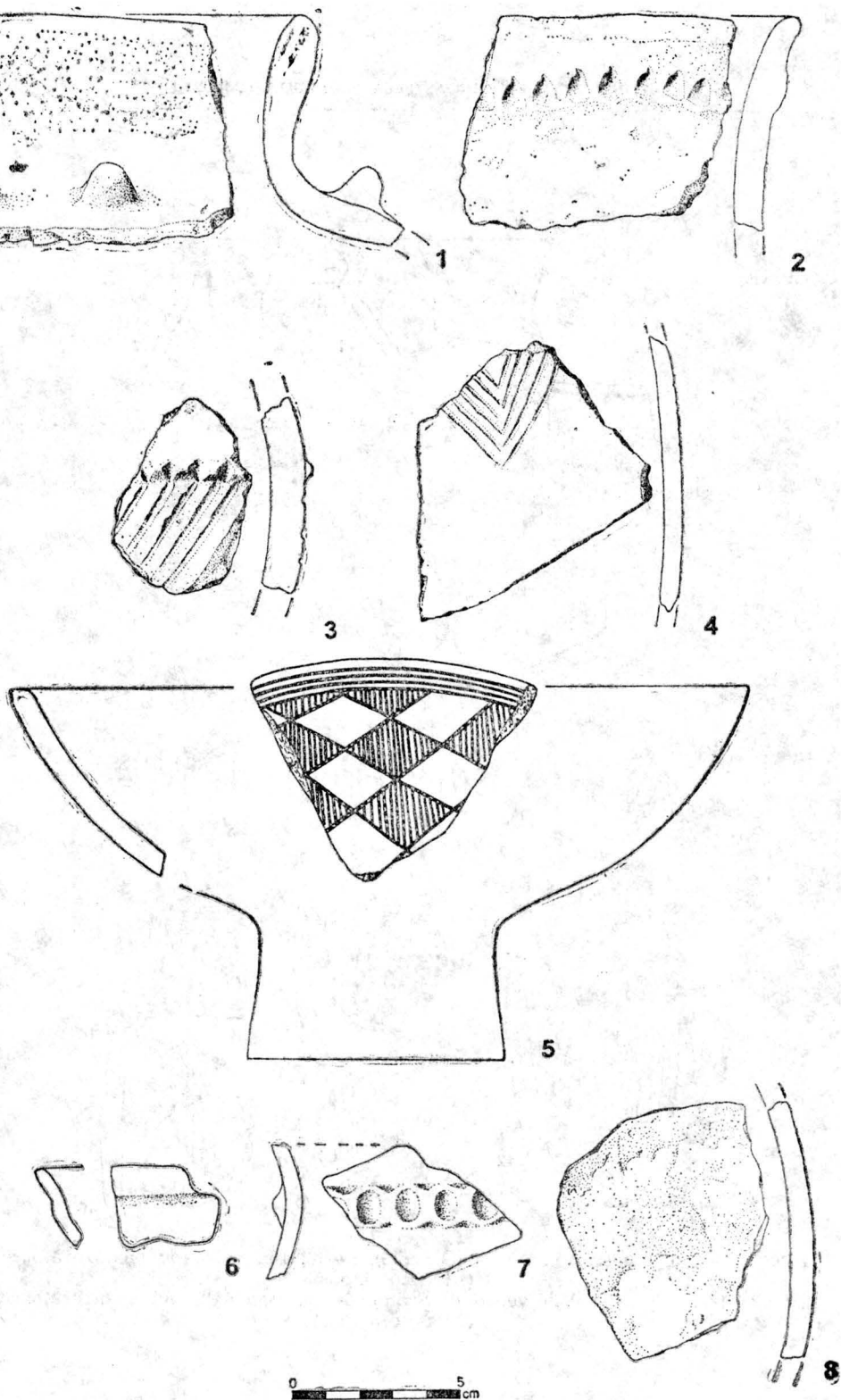

Fig. 3. 1—4. Berea-Măcriș (Soskás). 5—8. Foieni-Pășune (Legelő)
 Abb. 3. 1—4. Berea-Măcriș (Soskás). 5—8. Foieni-Pășune (Legelő)